

HANDLÄGGARE/ENHET
Ekonomisk politik och
arbetsmarknad
Johan Hall

DATUM
2015-09-21

DIARIENUMMER
20150290

ERT DATUM
2015-06-22

ER REFERENS
N2015/47C5/KF

Näringsdepartementet
Enheten för Kapitalförsörjning
103 33 STOCKHOLM

Remissvar En fondstruktur för innovation och tillväxt, SOU 2015:64

- LO är positiv till att staten förbättrar finansieringsinsatserna för de behov som små och medelstora företag har och som idag i övrigt inte tillgodoses.
- LO är också positiv till att det sker genom samfinansiering med privat kapital.
- LO delar uppfattningen att staten aldrig ska ta all risk.
- LO efterlyser en bredare analys av möjligheterna att locka privat kapital för att delfinansiera investeringar som har hög risk och ska verka under lång tid.
- LO saknar en mer djupgående analys av hur företagen som Fouriertransform AB och inlandsinnovation AB investerat i kommer att påverkas av att dessa fonder avvecklas.
- LO saknar också en analys av i vilken takt och omfattning som Fondinvest AB kan använda kapitalet från Fouriertransform AB och Inlandsinnovation AB för sådana investeringar som Fondinvest AB ska genomföra.
- LO är positiv till syftet med en demonstrationsfond.
- LO är positiv till ett statligt lånegarantisystem där bankerna utgör distributionskanal för garantierna.

Inledning

Utredningen tar sig an en angelägen fråga; hur kan staten bidra till att möta små och medelstora företags finansieringsbehov? Detta särskilt mot bakgrund av att det är svårt att erhålla finansiering från den privata marknaden.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

Som många har påpekat, däribland Vinnova i rapporten *Det innovativa Sverige* (2013), så har Sverige vid en internationell jämförelse en omfattande FoU. Det gäller såväl inom företagen som på universitet och högskolor. I jämförelse med akademierna i andra länder står de svenska akademierna dessutom för en hög andel av landets totala patentmängd. Ett sådant mått visar att de svenska akademierna är något bättre än de i USA.

Det har dock ifrågasatts vad vi i övrigt får ut av dessa satsningar.

I Sverige har man länge talat om innovativa företags svårigheter att ta sig över dödens dal, d.v.s. den fas i ett företags utveckling då det ska gå från en idé till att förverkliga en produkt som fungerar kommersiellt på marknaden. Fasen kännetecknas av förhållandevis stora finansieringsrisker varför företag kan ha svårt att locka till sig nödvändigt kapital för att färdigutveckla sin innovation och dess produktionsprocesser. Många investerare avvaktar hellre till ett senare stadium vilket gör att det uppstår en finansieringslucka som riskerar att förhindra nödvändig utveckling.

Utredningen understryker än en gång att det finns gott om kapital i Sverige men att det privata riskkapitalet idag inte är tillräckligt riskvilligt. Dess investeringar sker helst i redan etablerade verksamheter eller i senare stadier av utvecklingsprocessen. Det finns därför behov av att komplettera det privata riskkapitalet med statliga investeringar. Utredningens slutsats är att ”det behövs förstärkt finansieringsstöd i mycket tidiga faser i form av bidrag, lån och ägarkapital. Därutöver behövs det finansieringsinsatser i kapitalintervallet 5-50 miljoner kronor. Det behövs också åtgärder för att förbättra tillgången till lånekapital till små och medelstora företag”.

LO delar denna uppfattning och anser att det skulle kunna bidra till att öka utdelningen av satsningarna på FoU.

LO är också positiv till att det ska ske genom samfinansiering med privat kapital. Det innebär dels att mer pengar kan investeras i företag inom det segment som idag har svårt att få sina kapitalbehov tillgodosedda dels att det sker en ökad riskspridning och en förbättrad riskbedömning.

Samtidigt är det svårt att bedöma förutsättningarna för att uppnå alla de resultat som utredningen eftersträvar. Det finns risk för att det uppstår en paradox då Fondinvest AB inte ska åläggas krav på marknadsmässig årlig avkastning och samtidigt locka privat kapital att investera i samma omfattning som bolaget. Frågan är i vilken utsträckning de företag som anses behöva dessa investeringar då verkligen kommer att få del av dem? I viss mån kan staten kompensera det privata kapitalet för detta genom de riskdelningssystem som utredningen föreslår. Framför allt kanske genom

förslaget att sätta ett tak på det statliga kapitalets avkastning. Tyvärr saknas en mer omfattande analys av detta.

En annan fråga i sammanhanget är i vilken mån riskkapitalet kan vänta på sin utdelning? Det privata riskkapitalet finns idag företrädesvis i senare skeden av en innovationsutveckling. Investeringarna görs då nära marknadsintroduktion och därmed nära förväntad avkastning på insatt kapital. Till de finansieringsluckor som utredningen vill täppa till hör dock bristen på kapital i tidiga skeenden av utvecklingsprocessen. För sådana investeringar finns det anledning att förvänta sig en längre tid innan det investerade kapitalet ger avkastning. Detta kan naturligtvis variera beroende på vilken typ av innovationer det handlar om men life science, som omnämns som en viktig sektor, har väldigt lång väg till kommersialisering. Utredningen problematiserar inte detta särskilt noga utan förefaller anta att den statliga delfinansieringen liksom en asymmetrisk riskfördelning är tillräcklig. Med tanke på att Fondinvest AB ska vara en revolverande fond med en avkastning som gör att det behåller sitt reala kapital över tid kunde det vara intressant med en mer omfattande analys av hur asymmetrisk riskfördelningen kan tänkas bli liksom vilka avkastningskrav som är rimliga att förvänta sig för att locka till sig privat kapital.

I det sammanhanget vore det också intressant att se vilken avkastning man kan förvänta sig från de företag som är potentiellt intressanta att investera i. Detta för att få en tydligare bild av i vilken utsträckning Fondinvest AB genom sina fond-i-fonder faktiskt kommer att tillgodose det finansieringsgap som den identifierat.

För att finansiera de fond-i-fond investeringar som Fondinvest AB ska genomföra föreslås att de två fonderna Fouriertransform AB och Inlandsinnovation AB omstruktureras och att dess kapital övergår till Fondinvest AB. Dessa båda bolag har idag delvis annorlunda uppdrag än de som Fondinvest ska arbeta efter. Fouriertransform AB ska vara en långsiktig industriell partner och aktiv ägare i bolagen. Dess investeringar ska dessutom ske på kommersiella grunder och ge marknadsmässig investering. Inlandsinnovation AB är ett statligt riskkapitalbolag som gör såväl direkta investeringar i företag som indirekta genom regionala riskkapitalbolag. De verkar på ett regionalt begränsat område och ska dessutom tillföra kompetens till företagen.

På så vis skiljer de sig delvis från det uppdrag som utredningen föreslår att Fondinvest AB ska få. Här är istället fokus på tidiga skeden i tillväxtföretag oavsett regional hemvist. Till skillnad från Fouriertransform finns inget krav på marknadsmässig avkastning och tanken är heller inte att vara en långsiktig industriell partner eller aktiv ägare. Det ska heller inte förekomma

några direktinvesteringar förutom i demonstrationsanläggningsfonden som ska vara ett dotterbolag till Fondinvest AB.

Av det kapital som ska tillföras Fondinvest AB från dessa båda fonder förefaller i nuläget hälften vara uppbundet i investeringar enligt dessa fonders delvis annorlunda placeringsregler. Mot bakgrund av detta hade det varit intressant att också få en analys av vilka konsekvenser en omstrukturering av fonderna medför för de företag som Fouriertransform AB och Inlandsinnovation AB har investerat i liksom i vilken takt det är möjligt att eventuellt överföra dess redan investerade kapital till Fondinvest AB.

LO är positiv till att det inrättas en demonstrationsanläggningsfond. Det finns en rad områden, inte minst när det gäller klimatsmarta produkter och produktionsprocesser, som behöver ta fram demonstrationsanläggningar för storskalig produktion. I vilken utsträckning 1,5 miljarder är tillräckligt är dock svårt att säga men det är en fond vars uppgift är efterfrågad.

Då lån i banker, efter egenfinansiering, är det vanligaste sättet för små och medelstora företag att finansiera sina investeringar anser LO att förslaget om ett statligt lånegarantisystem för att stödja bankers utlåning till små företag är välkommet. Särskilt som det visat sig bli allt svårare för dessa företag att få banklån.

Med hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Johan Hall